

Jaarverslag 2024 van de Vereniging Oud Ede

Van de Vereniging

Op 4 januari werd samen met het HME het jubileumjaar ingeluid met de traditionele nieuwjaarsreceptie voor de vrijwilligers van het HME en de Vereniging.

De Vereniging begon 2024 met 662 leden en wij sloten het jaar af met 680 leden, waaronder drie ereleden.

De website van de vereniging - www.oudede.nl - voldoet goed. De website heeft een link naar onze collectie en met de zoekfunctie kan in de collectie worden gezocht. De collectie staat ook digitaal op CollectieGelderland.nl.

De vereniging is te vinden op facebook - <https://www.facebook.com/groups/OudEde>.

Op website is een aparte facebookknop naar onze groepspagina met ruim 1800 volgers. Paul van der Hart beheert deze pagina.

Scannen van documenten. De Vereniging heeft een grote documentatiecollectie, opgeborgen in mappen en bewaard in het Gemeentearchief. Vanaf 2019 hebben vrijwilligers naar schatting zeker 20.000 scans gemaakt. Sommige scans vergden daarbij ook nog een bewerking zoals bijsnijden of samenvoegen.

100 Jaar Vereniging Oud Ede

De Vereniging vierde haar 100-jarig bestaan met de volgende activiteiten:

- Op 20 april in een geanimeerde Algemene Ledenvergadering met de presentatie door Patty Gonggrijp en Joyce van den Berg van het jubileummagazine "Een eeuw Ede en de Vereniging Oud Ede." Voor ieder lid van de Vereniging was een exemplaar van het jubileummagazine.
- Tijdens de ALV verblijdde burgemeester Verhulst ons met de Koninklijke erepenning.
- Op 25 mei startte wethouder Karin Bijl in een volle Pathézaal de film: "Respect voor het Verleden. Kijkend naar de toekomst" Na afloop ontvingen de makers André Hartgers, Joop Topma en Ben Kolster veel complimenten voor deze mooie documentaire over 100 jaar Ede.
- Op 13 juli opende wethouder Karin Bijl in Huis Kernhem de met het HME gemaakte expositie over 100 jaar Vereniging Oud Ede. De expositie in de laatste drie weekenden van juli werd door ruim 600 mensen bezocht. Op de dag van de opening organiseerden wij rondom Huis Kernhem een regionale markt met tien kramen.
- Op 29 augustus werd de film opnieuw vertoond in een volle theaterzaal van Cultura
- Op 6 november in Cultura een lezing door Ariëtte Dekker over haar boek De Vertrouweling, het intrigerende verhaal van de bijzondere band tussen Sam van Deventer en Hélène Kröller-Müller.
- Het jaar werd voor ons afgesloten met de film die door de regionale TV XON in drie delen werd uitgezonden. Omdat er bij het eerste deel technische moeilijkheden waren werd de uitzending begin 2025 herhaald. Bij XON werkt uitzending gemist via YouTube. De Vereniging wil vanwege mogelijke

auteursrechten de film echter niet op YouTube. Daarom is de film niet terug te zien, maar wel beschikbaar voor besloten voorstellingen zoals in een verpleeghuis.

Van het bestuur

Het bestuur kwam in elf bestuursvergaderingen bijeen waarin naast de al genoemde onderwerpen onder veel meer ter tafel kwam:

- De restauratie van het album van burgemeester Van Borssele. Bij zijn 25-jarig jubileum in 1885 kreeg burgemeester Van Borssele een jubileumalbum met foto's uit de gemeente. Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de Vereniging besloten het HME en de Vereniging om het album professioneel te laten restaureren. Na lange voorbereiding is de restauratie in 2025 voltooid. Er is een 'Verslag restauratie fotoalbum van Burgemeester Van Borssele' vastgelegd.
- Glas in Loodraam uit de Bergpoort. De Vereniging ontving van de gemeente een glas-in-lood raam dat in de weg stond op de gemeentewerf. Vrij lang was niet duidelijk waar dit raam vandaan kwam tot een van onze leden het herkende. Nadien bleek het bovendien op een wat onduidelijke foto te staan op blz. 54 van het Historisch Cahier "Een druppel kunst is beter dan een zee van weten". Het door de gemeente gerenoveerde glas-in-lood raam werd in november tentoongesteld in een expositie van de Stichting Huis Kernhem. Na afloop heeft de kist met daarin het raam een veilige plek gekregen in het depot.
- Herplaatsing Shermantank en benoeming Generaal Hackettlaan. De tank boven aan de Arnhemseweg stond op het tracé van de Hackettlaan en moest dus verplaatst worden. Op 17 april werd de gerestaureerde tank op de nieuwe plek aan de Arnhemseweg "onthuld".
- De voorbereidingen van de Open Monumentendag op 14 september.

Met het bestuur en de vrijwilligers van het van het HME hadden wij op 3 oktober ons gezamenlijke vrijwilligersuitje, dit jaar naar Kasteel Wijchen.

De Zandloper

De vier nummers van jaargang 52 (2024) van De Zandloper, uitgave van de Vereniging Oud Ede, telden in totaal 128 tekstpagina's met - naast vaste rubrieken als Verenigingsnieuws, Agenda, Recente Schenkingen, Nieuwe Leden - artikelen en artikeltjes betreffende de geschiedenis van de gemeente Ede, van eeuwen geleden tot het recente verleden.

De redactie streeft ernaar elk nummer zo gevarieerd, verrassend en lezenswaardig mogelijk te maken. Enkele opvallende artikelen uit jaargang 52 waren:

- Vegetarisch pension Sunny Home;
- Rond de Maanderdijk;
- De familie Bussink en Ede;
- Driehoek 21;
- Het Edese mannenvest;
- Aardappelhandelaar Van Beijnhem in WO II;

- Herplaatsing van de Sherman-tank;
- De ondergang van de 4^e Parabrigade tijdens Market Garden;
- Anna Maria Moens;
- Boerderij Grootheest in Maanen.

Alle artikelen in De Zandloper (vanaf 1972 t/m 2023) kunnen worden nagelezen en gedownload op de website van de VOE: www.oudede.nl.

De redactie bestond in 2024 uit Joyce van den Berg, Frans van Oort, Jaap van Ree, Hans Post (eind- en opmaakredacteur). Contactpersoon tussen het bestuur van de Vereniging en de redactie was Simon van de Pol.

De redactie van De Zandloper vergaderde in 2024 vier keer.

Bibliotheek en 2^e-Handsboeken

Onze bibliotheek is gevestigd op de tweede verdieping bij Cultura Erfgoed. Helaas functioneert onze bibliotheek op de huidige plek niet goed. Daarbij speelt ook dat de boeken niet uitgeleend worden. De bibliotheek wordt slechts een enkele maal geraadpleegd. Op onze verlanglijst staat dat onze boeken ooit gedigitaliseerd worden, maar helaas staan er tussen droom en daad bezwaren van auteursrechtelijke en praktische aard. Als er een vrijwilliger wordt gevonden dan is het wel mogelijk om de door de Vereniging uitgegeven boeken te digitaliseren.

In 2024 heeft de Vereniging als schenking weer aantal boeken ontvangen. De titels betreffende Ede die we nog niet in de collectie hadden zijn opgenomen in de bibliotheek. De al aanwezige boeken die geen betrekking hadden op Ede zijn overgebracht naar onze verkoop van 2e-hands boeken.

Daarnaast zorgde Corry Davans voor de aanschaf van nieuw uitgekomen titels over Ede. In totaal is de bibliotheek in 2024, met name door schenkingen, uitgebreid met 34 nieuwe titels.

Onze boekwinkel op internet heeft in het verslagjaar goed gedraaid. Het is plezierig dat de historische boeken langs deze weg (goed) terecht komen bij geïnteresseerden. U vindt onze boekwinkel met ruim 200 titels via:

<https://www.boekwinkeltjes.nl/v/bibvoe/page/2/>

De titels en hoe u ze kunt kopen staan ook op:

<https://www.oudede.nl/2e-hands-boeken/>

De Vereniging ontvangt ook komend jaar graag schenkingen van boeken over Ede.

Werkgroep Erfgoed

In 2024 bestond de werkgroep uit Theo Boessenkool, Wim van Ginkel, Hanneke Kruidhof, René Geerling en Wim Bruijnes (vertegenwoordiger bestuur) en kwam vijf keer bijeen. In de loop van het jaar hebben Evert van de Glind en Steven Clant de werkgroep versterkt. De werkgroep besteedde aandacht aan de onderstaande zaken.

- **Landelijke Open Monumenten Dag (OMD) op 14 september**
In de gemeente Ede wordt de dag georganiseerd door het comité OMD. De Vereniging werd hierin vertegenwoordigd door Wim Bruijnes.
Rond het thema “Erfgoed van routes, netwerken en verbindingen” was een programma samengesteld met naast de “vaste” monumenten (Oude kerk,

Kerktoeren, Keetmolen, Doesburgermolen met oogstfeest) een puzzelwandeltocht. Deze stond in het teken van 100 jaar Vereniging Oud Ede en was met name gericht op kinderen van de basisschool leeftijd. De puzzelwandeltocht startte bij station Ede-Centrum en eindigde bij Lammert van de Bospoort. In totaal bezochten 1800 bezoekers de OMD, dit benaderde het record van 2023. Bezoekers: Oude Kerk 250 á 300, Kerktoeren 225, Concordiamolen 100, Keetmolen 75, Doesburgermolen met oogstfeest 750, De Driehoek 116. Station Ede-Centrum 90, Lammert van de Bospoort 183. De Gemeente Ede stelde € 885,- beschikbaar en dekte hiermee de gemaakte kosten.

- **Tuindorp Vooruit**

Woonstede heeft nieuwe plannen gemaakt voor woningbouw in de tuinen van dit gemeentelijke monument. De VOE en Erfgoedvereniging Heemschut volgen de plannen nauwlettend. Het nieuwe plan is tot nu toe het minst schadelijk voor de tuinen van het monument.

- **Bedreiging molenbiotoop Keetmolen**

In het kader van de geplande hoogbouw op de hoek van de Stationsweg/Ariënsweg en op termijn mogelijk ook op de plaats van het parkeerterrein aan de noordzijde van het huidige station zijn de VOE, de Vereniging De Hollandsche Molen en de erfgoedvereniging Heemschut in beroep gegaan bij de Raad van State tegen het besluit van de gemeenteraad om hoogbouw op het voormalige terrein van garage “Kirpestein” toe te staan.

- **Bescherming dorpsgezicht Paasbergerweg 44/46**

De VOE maakt zich zorgen over mogelijke sloop in de toekomst van de in 1920/1921 gebouwde huizen aan de Paasbergerweg 44/46. De werkgroep heeft nader onderzoek gestart naar de ontwerper/bouwer.

- **Straatnamencommissie**

De werkgroep is voorstander van straatnamen die een relatie hebben met het verleden van het gebied waarin nieuwe straten komen zoals in de Doesburgerbroek (Kernhem noord) en wil zich daarvoor inzetten. Door interne organisatorische problemen bij de gemeente is, ondanks pogingen daartoe, hierin nog geen voortgang geboekt.

- **Omgevingsvergunningen**

De omgevingsvergunningen en de omgevingswet meldingen worden actief gevolgd om indien gewenst hier binnen de gestelde termijn op te kunnen reageren. V.w.b. de Wethoudersbuurt i.v.m. archeologisch erfgoed, Keetmolen en geluidssanering spoorwegen omgeving Ede, Ariënsweg 0, Dwarsweg 4.

- **Pothoven**

De restauratie vordert gestaag. Verwachting is dat de restauratie medio volgend jaar afgerond is. Er wordt tegen die tijd ook een boek uitgebracht over de boerderij.

- **Wildwal**

De wildwal, althans nog herkenbare delen daarvan, krijgt mede door de inspanningen de werkgroep naar verwachting in 2025 een beschermde status.

- **Artikel bronzen deurklopper**

Over het verkrijgen van een bronzen deurklopper in 2013 heeft Theo Boessenkool een artikel in De Zandloper 2024-4 geschreven.

Samenstelling bestuur

Op 31 december 2024 bestond het bestuur uit vijf leden:

- De heer Simon van de Pol, voorzitter, benoemd in 2013;
- Mevrouw Patty Gonggrijp, lid; benoemd in 2018;
- De heer Maarten Faas; secretaris, benoemd in 2024;
- De heer Wim Bruijnes; penningmeester, benoemd in 2016;
- De heer Evert van de Glind, lid, benoemd in 2024.

Schenken in 2024

- Documentatie en boeken over de ENKA. Schenker dhr. J. van de Kamp.
- Door mw. G. van Peursem is een 8 mm film over een Machinisten dag uit de jaren '80.
- Van dhr. H. Beukhof het boek 'Piet Bolwerk, hoeder van cultuurhistorie op twee continenten'. Daarnaast schonk hij 5 onderzetters van de Simon Stevin kazerne.
- Een aardewerken kruikje, opgegraven aan de Bovenbuurtweg, door dhr. H. van Ingen. Tevens ontvingen we van hem een vijftal zeer oude familiefoto's.
- Van mw Ch. Van Os-van Beijnhem een weegschaal die gebruikt werd om de vochtigheid van graan te meten en tevens een aantal basculegewichten.
- Van dhr. Nijhoff een videofilm over de stoomdagen en over Tuindorp.
- Van Wim Bruijnes een gebakstel met illustraties van Roel Meerten. (Kerstgeschenk van de gemeente Ede in 2011).
- Van mw. C. 't Hart-van Wijnen een aantal foto's van haar vader toen hij gelegerd was in Ede.
- Van dhr. P. de Leeuw den Bouter een gebruiksaanwijzing van de Reinigingsdienst voor de afvallemmer uit de jaren 1950.
- Van mw. Hubscher Heideweek-medailles o.a. uit 1939.
- Van mw. M. Jochensen-Wageningen een jurkje uit 1915 met foto. Gedragen door familie Jochensen van boerderij De Wetering aan de Rijksweg.
- Mw. Hondorp schonk ons 12 foto's van een Open dag op de Elias Beeckmankazerne in de jaren '60.
- Dhr. de Jong stuurde ons 2 exemplaren van de Edesche Courant uit 1926.
- Van dhr. ten Cate diverse boeken, krantenartikelen en oude foto's van Ede.
- Van dhr. de Gooijer een groot reclamebord van de firma Hopax en een waterpas met opdruk van De Kroon.
- Mw. L. Massalt verraste ons tijdens de expositie in Kernhem met een Poesie-album uit 1876 dat toebehoord heeft aan een leerling van de kostschool in Buitenzorg. Daarnaast schonk zij een aantal door haar man in de jaren '70 gemaakte foto's van Ede.

- Van dhr. R. Jager 7 ordners met het clubblad van de Edese Tennis Club uit de periode 1976-2012. Daarnaast nog een album met foto's van de renovatie van het tennispark in 1981 en een gedigitaliseerde versie op CD.
- Van dhr. Van Ginkel een mapje met 'Wenken voor de bescherming van uw gezin en uzelf' (1961).
- Van dhr. Stunnenberg diverse stukken betreffende zijn vader. Zowel legerbescheiden als ENKA-documenten.
- Mw. Nagelkerke bracht ons een aantal fraaie familiefoto's uit de families Heij en Van Grootveld met daarbij de levensbeschrijving van Henry (Hein) Heij die naar Amerika vertrok, en nog enige documenten.
- Dhr. Bulder heeft ons een verzameling digitale stukken uit zijn Oud-Ede archief geschonken. (o.a. over de familie Tulp en foto's van straten).
- Van mw. Kramer een aantal bladen met foto's van het werkkamp Het Wijde Veld.
- Van dhr. Post een vlag van de gemeente Ede t.g.v. 50 jaar bevrijding. Ook ontvingen we van hem een aantal boeken, o.a. een met oude en moderne luchtfoto's van Ede.
- Van mw. Middelhoven diverse boeken over Ede.
- Van mw. Bink-Hulstein boekje voor nieuwe personeelsleden van de AKU, afkomstig uit de nalatenschap van haar vader, die meester van de kantine van de AKU/ENKA was.
- Van W. Sjouke-Dieren: 15 speldjes, 3 munten, 3 sleutelhangers, 1 munt, 2 broches, 1 vlaggetje, pennenhouder, klokje, LP, 12 x karton met garen. Allemaal van ENKA/AKZO.